

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 47. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius04val-shoot-idm140034111512816/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

Peder Palladius til den Christen læsere. D 4r

Denne fromme Mand Doctor Andreas Musculus
 haaffuer giort sit der til/ at Synd oc ondfkab maatte
 affleggis/ ocsaa met den Høse dieffuel etc. Huilcken
 hans Bog oc Christelig formaning ieg vdsatte gerne/ aff Tydsk 5
 paa danske besynderlig for denne sag skyld/ at naar der er Ild
 i vor Naboes huss da Kommer det io snart til vort huss/ om
 wi icke tage disnøyere vaare paa. Huad vil ieg sige? Den
 Høse dieffuels Ild/ brender alerede/ mange stæder her i Dan-
 marckis rige/ oc tendis op io mere oc mere/ siden de Lands- 10
 knecte/ som Komme vd paa Skibene/ vaare her i Københaffuen
 hen ved Pingstdags tide/ i dette forgangne aar/ som haaffde det
 stendige Offuertog paa/ der hengde oc slagrede om Benene
 paa dem/ saa at deris Hoser vaare vist lompede/ palte oc for-
 fludedede/ met huer mands vidunder/ spaat oc spe/ som de ocsaa 15
 gjorde denne lignelse om dem/ at de ginge lige saa met samme
 deris slageruoren Klædebaan/ som nogle Tiffue vdi en Galie/
 der deris reffne Klæder henge oc slagre om Benene paa dem.
 Paa det at ingen skal tage saadant exempel oc efftersiun aff
 dem/ her i Riget/ er saadannen formaning ocsaa storlige be- 20
 hoff paa Danske/ at den Ild/ huess gnist/ fløy hid offuer aff
 Tydskland/ icke skal optendis ocsaa i vore Huse/ men at Folk
 vil io lade dem raade/ oc kende Smit for sort/ søt for best/
 oc gaat for ont/ som Esaias formaledider dem det icke gøre.

Ungdommen er nu paa denne tid/ saa vel i Danmark || 25
 som i Tydskland/ saare løss paa tøyelen/ ath efftersølge al D 4v
 forfengeligbed/ huad de see der nyt er/ huad heller det er erligt
 eller werligt/ Christeligt eller vchristeligt/ huilckit er ønskeligt
 at tencke paa/ end sige/ at tale eller skriffue der om/ i dette
 klare Euangelii liuss/ och salighedz tid. Der saar bør ocsaa 30
 først Foreldrene at finde deris børns straff/ och forbiude dem
 saadant/ disligist Offrigheden deris vnderfaat/ paa det/ at den
 ene met den anden/ i it ganste Land oc rige/ skal icke nyde
 det ont at/ oc saa en almindelig straff etc.

Effterdi at de Unge Funde saa langt spørie/ som de Gamle
 Funde mindis/ da er det io høy tid paa/ at de nu spørie dem
 om/ huad almindelig straff/ der er gaait offuer Danmark's
 Rige/ for nogle deris løssactige nodet/ facter/ Klædebaan oc
 5 onde seder/ saa at Børn i voggen maatte vøffue det/ som de
 maatte inted om volde/ som det almindelige spraaek liuder/
 det skal Brisene gielde/ som gamle Suin bryde/ Jeg vil icke
 tale om Tri/ Narlog/ oc Blodstyrting/ ey heller om Peste-
 leng/ hunger oc dyr tid/ men aleniste om nogle besønderlige
 10 siugdomme/ vil ieg sette nogle exemplar/ som wi kunde see off
 i speyel vdi/ rette oc bedre off/ oc frøctte for saadant mere.
 Thi straffen følger effter Synden/ som en Lencke henger vid
 halsen/ oc følger effter Sunden der bryder sig løss etc.

Suer kand see sig til bage/ vdi dette sifte Hundrit aar/ huad
 15 for straff/ der er kommen ind i Danmark/ effter løssactige
 Klæder/ adfore oc onde seder/ exemplum.

* For det første/ nogle aar før ieg bleff fød (som ieg haffuer
 spurdt i sandhed) der mand indførde her i Riget/ mod Rigen
 erlige dregt/ Klædebaan oc seder fremmede Klædesed oc løss-
 20 actige seder vdaff Valland/ da fulde straf der fra met || effter/
 de velcke Koer/ som den tid vaare gengze/ oc mand nu pleyer
 at bande met/ her i Riget gruselige/ ekon met siu eller otte oc
 det er alt for meget/ Nu den Klædebaan er vel lenge siden
 bortte oc aflagt/ der saare er oc saa siugen forsuindet/ dog vdi
 25 Mands minde/ oc met saadan en bande til en ihukommelse.

* For det andet/ der de Hispaniske seder oc Klædebaan
 drogis her ind i Riget/ met den løssactighed dem fulde/ da
 kom oc saa der fra/ den Hispaniske skab her ind i Riget/ som
 er oc saa en gruselig straff aff Gud/ oc er formildet aff Guds
 30 Naade oc barmhiertighed som den anden tilforn.

For det tredie/ den tid de Franzoske løssactige nodet/ oc
 facter i Klæder oc seder/ bleffue indførde her i Riget/ da
 komme de Paaeker der fra her ind i Riget met/ oc henge end
 nu fuld hart ved/ oc det vaar i min Barndoms tid/ huor
 35 saare mand maatte ødelegge almindelige Badstuer alle vegne/
 som den Badstue i min sødeby Ribe/ vaar end nu aldrig op-

tagen siden/ der ieg fand faa at vide/ alligenel at Steden
beholder sit gamle naffn oc Baden displigeste/ som de kalde
Badstugade.

* For det fjerde/ hen ved trediu aar siden eller noget mere/
der Guds fortørnelse/ Kom her ind fra Engeland/ da fulde 5
den Engelske suedstuge her ind met/ oc hastige foer Riget
igenom/ som en fortærendis Ild/ oc flo mange ned/ saa vel
dem/ som aldrig saa Engeland/ som den der saadanne frem-
mede seder ind førde/ som den wskyldige met den skyldige maa
holde faar i saadan Guds straff/ som den Historie vduiser om 10
Kong David/ der hand talde sit Folk etc. oc mange andre
saadanne Historier/ vdi den hellige Scrifft oc andetsteds. Oc
det maa være vnderligt/ at Gud lader straffen komme/ aff de
samme Land oc Stæder/ som Synden er fra kommen tilforne. ||
For det femte/ nogle aar der effter/ Kom den hede stuge aff 15 æ 1 0
Skaatland/ for lige saadanne sager skyld/ och sigis ath være
saa almindelig en stuge haff dem i Skaatland/ som den faalde
stuge er her i Danmark.

Jeg vil inted tale om Spidalske stugdom/ som siunes at
være vandret fra Jødeland och hid/ icke helder om Krestt/ 20
den Fallende sot/ Item om den draabe eller slag som mand
bliffuer rørd met/ oc kaldis almindelige Popelsi/ Disse ere vis-
selige huer kommen fra sin hjerne i Verden/ for synd oc ond-
skabs skyld/ Det mand fand kende paa Island/ Serør och an-
dre vdsør som fremmede komme icke hen saa almindelige/ at 25
føre dem ny Flæder oc ny seder at efftersølge/ at de rose der
aff oc takke Gud/ at de neppelige vide aff nogen Stugdom
at sige/ al deris alder igennem/ ind til de ere gamle vdeffuede
mend/ Och de viste icke heller aff saadant at sige/ vdi det Gyl-
dene Alder/ som vaar faar Syndfloden/ den tid de leffuede 30
vdi stor affhold vdaff alt det/ som de oc andre kunde tillaac-
fis til Synd met/ Jeg vil icke helder tale om andre stuger/
der haff den rette Land stuge (som er Kaaldestuge) ere oc saa
gengze/ oc aar fra aar ny serdelis stugdomme oc ny plager oc
straff aff Gud for atskillige Synder/ Affguderi/ Guds ords 35
foractelse/ offuermaadige Prang/ met Kleder oc andet/ offuer-

flødige Dregt/ flemmen oc demmen/ hoer oc mord/ Mager oc
 andre werlige och wchristelige gerninger. Er icke det i hver
 mands mund/ naar nogen er siug oc mand spør huad han-
 nem skader/ at de suare/ det er aff den ny Siuge/ det er aff
 5 den ny siuge/ her er kommen? Den ny siuge kalde de den/ som
 de haffue aldrig tilforn seet eller hørt siige vðaff. Ere icke de
 mange alle vegne i dette Rige/ skøt huer aar? Suor aff mand
 10 21 Fand || vel beslutte/ at det skeer for atskillige synder oc Gudz
 fortørnelse. Ja ny synder/ som vore foreldre inted viste vð-
 10 aff. Men straffen for samme synder er idel Pænitenz predic-
 ken/ formaning oc paamindelse/ at mand skal io i tide affstaa
 oc rette och bedre sig/ paa det den euige straff oc pine skal icke
 endelige følge efter paa det sidste. Thi Gud vil at alle Men-
 niske skulle rette dem oc bliffue salige/ som hand suer der paa
 15 oc siger. Saa Sandelige/ som ieg er en leffuende Gud/ da vil
 ieg icke en synders død/ men at hand skal omkring vende sig/
 oc bliffue ved det euige lifff.

Jeg haffuer talet/ om alle haande Løfactighedert/ och Guds
 fortørnelse/ disligiste om straffen/ som er med indførd i dette
 20 Rige/ vðaf Valland/ Spanien/ Franckerige/ Engeland/ Skaat-
 land etc. Item om ny Synder oc ny siuger. Suad om ieg ta-
 ler oc saa it ord om Tyrchi/ och huad wi haffue der faaet fra?
 Haffue wi icke deris høye taappede hatte oc anden flædebaan
 der fra? Item deris vaaben oc verie oc Tyrckiske seder alle
 25 vegne? Oc hierte lag induortis effter som de sticke dem ud-
 uortis met saadanne fremmede dregt och vnderlig flædebaan/
 huad vil der dog følge effter/ end nu ydermere end her til er
 skeet? Naar mand taler om Gog oc Magog/ da veed icke
 mange huad det er for en tale/ Gud giffuit/ at de her i disse
 30 Land/ naar de faa end at vide huad det er/ aldrig skulde friste
 och forsøge dem/ ey helder deris børn och affkomme intil ni-
 ende knæ/ ia indtil det tusinde knæ/ om Verden skulde staa
 saa lunge/ som vor Christne brødre oc søstre i Ungerland/ i
 Østerrige/ och i andre Riger och Land kende nu vel/ ia alt
 35 for vel Gog oc Magog/ friste oc forsøge alt ont/ aff deris
 neruerelse offuerfald oc hensførelse daglige dag/ aar fra aar/ ||

det kende Gud/ oc hand føre styre der til oc naadelige aff- 22
 uende dem. Och wi der met ville lade off paaminde/ at wi
 och vore efterkommere icke skulle faa det samme Guds riss at
 føle som det er off lenge siden propheteret/ och besynderlige
 aff en frommer Guds mand/ huest Prophetie ieg vil paa det 5
 aller forrtiste sette her effter ath det icke bliffuer forlangt/ och
 dem fedfommeligt at læse eller høre læsis/ som icke mue gerne
 lide at mand taler om Synden oc Syndsens straff. Huo er
 den/ som vil gerne røre och vende i sit eget skarn/ met orloff
 sagdt? Saa vil mand icke helder gerne komme sine synder i 10
 hu etc. Ey helder høre at der predicis oc tales om dem/ och
 det maa alligeuel saa gaa til/ om Troen skal komme i hiertet
 oc der skal blive salighed aff.

* Der vaar en Mand saar hundrede aar siden/ i den stad
 Tsenach/ vdi Dyrtinger land/ i Graamunkernis Closter/ ved 15
 Naffn Johannes Silten/ en lerd oc Gudfryctig mand/ frem
 for alle de andre/ som ocsaa paa kende/ i det/ at der hand
 straffede nogle ugudelige Ceremonier/ oc falsk Guds dyrkelse/
 de haaffde blant dem/ faste de hannem i Jengsel oc der dræbte
 hannem/ som det skarns Soldt pleyde at gøre ved alle dem/ 20
 som icke vilde sige Deo gratias til al deris gruselig affguderi
 oc ugudelighed/ huor faar de toge ocsaa denne fromme gamle
 mand aff dage.

* Sand propheterede megen wselhed om disse Tider/ som
 en part er lige saa skeet/ oc en part staar end nu til bage/ som 25
 den tid hand skreff offuer Daniels bog/ met sin egen haand/
 da propheterede hand meget om Paudommens forstøring oc
 ødeleggelse/ oc disligeste om Tyrckens indfald vdi Tyskland/
 oc i de omliggende land/ Oc effterdi at det som || hand skreff 23
 oc propheterede om Paudommens ødeleggelse/ at den skulde 30
 forstøris oc aldrig reyse eller komme til sig igen/ gaar lige saa
 daglige faar sig io lengere oc mere oc begyntis paa det 1516.
 Nar effter Christi fødsel/ lige paa den samme tid/ som Luthe-
 rus begynte at stri mod de Romske Pauers ugudelig oc Ty-
 rantske væsen oc falsk hellighed etc. Da bør mand icke lette 35
 lige at foracte de andre hans Prophetier som end nu tilbage

staa/ och icke end nu ere fuldkomne besynderlige denne Prop-
 phetie/ som hand ocsaa screff met sin egen haand/ at Guds
 aar 1600. skal it Menniske regere paa det allergrummiste vdi
 den gandske Europa/ det er/ i denne tredie part aff Verden/
 5 som wi ere vnder/ ocsaa her i Danmark/ oc straf paa det
 andet blad siger hand saa/ at Bog og Magog skulle regnere
 vdi Europa/ naar mand scriffuer Guds aar 1606. (Mand
 wdlegger begge Prophetier om Tyrcken) men skulde her komme
 andre fremmede oc grumme Nationer/ och met lige grumhed
 10 forderffue denne tredie part af Verden/ Europam/ oc trettis
 der om met huer andre/ da bleffue der end mere wselhed paa
 ferde.

Suo vil icke her lade sig forferdis/ skelsfue oc beffue/ offuer
 sit gandske Legem/ der fand nogenlunde see dette onde/ end
 15 nu langt bortte/ endog det er icke saa lang tid der til/ Thi det
 fand vare paa denne dag 45. aar der til/ huilken tid icke ale-
 niste vore Børn oc vngte Soldk/ men ocsaa de som ere komne
 til deris lage alder kunde lessue/ oc saa at see søle oc tage paa/
 det som oss bør nu tilforne at betencke/ som er Mord oc brand
 20 i alle stæder oc Kirckers og Scholers ødeleggelse/ oc at her
 skulde da vandre i vore arme boliger/ Tyrcker/ Tatter oc an-
 dre/ som ville vdslette den sande Lærdom om Gud/ oc aff-
 25 legge || lou oc ret oc al tuct oc ære oc indføre i steden igen at-
 skillige gruselige synder vden al pine oc straff/ der ville io da
 Brisene gielde/ det gamle Guin haffue brut. Suo vil icke naar
 mand tencker der paa/ aff stor offuervetis/ hiertens sorrige oc
 wæ/ och ræt medynck offuer vore effterkommere/ vende sit
 hiertte hen fra saadant it spectackel til Guds Søn vor Herre
 30 Jesum Christum/ faarsfest oc opreyt for vor skyld? oc bede
 hannem/ at hand icke forlader oss/ i denne sige verdens alder-
 dom/ men formilder samme straff/ for oss oc vore effterkom-
 mere/ aff hans store Milhed och godhed/ oc beskytter oc be-
 skermer den hellige Christelige Kircke oc hendis Herberger i
 disse Konge Riger. Saadanne bønnen/ aff gode hiertter/ som
 35 ere omvende til Gud/ kunde megit hielpe til denne Propheties
 formildelse eller oc at den maatte aldelis affuendis. Thi Guds

Søn/ er io ingen Stoicus/ det er/ grum oc waffbedelige/ eff-
terdi at efter hand haffuer predicket haardelige om denne
Verdsens alderdom/ Matth: 24. da giffuer hand oss denne
trøst och husualelse/ at hand befaler oss at bede/ ath wi icke
skulle vndergaa met de wgdelige i saadan ond tid. Der faar/ 5
vil hand io beuare sig en liden Sob/ naar alle Keyserdomme
oc Kongeriger gaa til grunde oc ødeleggis/ for huilcken liden
hob wi ville oc idelige gøre vor bøn til hannem.

Wi ville til den Sofedieffuel igen/ den fromme Doctor leg-
ger sig omborde at ødelegge den ene Dieffuel/ oc det aleniste 10
i Tyskland/ forhaabendis vist/ som han scriffuer/ ath det skal
vorde til gaffns oc til Gudz ære/ og end her i dette Rige met/
naar huer vil denne hans Formaning sitelige offuerueye oc
betencke sin egen sag/ huorlunde han staar hoss Gud oc om
hand fører det leffnit/ i huilckit hand tør tryggelige dø/ || naar 15 41r
der klappis paa hans dør/ oc hand faar at følge met etc.

Men her maatte nogen falde ind oc sige saa/ Ere ey dieff-
lene saa mange her omkring oss/ som der er grand i Solen
ath forhindre vor salighed? Som den hellige Augustinus
scriffuer. Suo fand fordriffue dem allesammen? Suar. Ja 20
vist ere de mange/ som denne Doctor oc scriffuer/ at denne
Sofedieffuel haffuer en hel skaack met sig/ oc hand bær dog
ekon ene naffnet faar de andre. Den fromme Doctor legger
sig alligevel omborde met hannem oc met dem alle sammen.
Saa er det oc lige saa/ met andre fortagelige Dieffle/ dem 25
følger altid it ont selskab aff deris egne staalbrødre/ som en
suar Tyran der haffuer sine mange tyranniske suenne met sig/
til at fuldkomme alt ont etc. Exemplum her i Riget.

Sor det første/ den Affguds Dieffuel/ der end nu foruilder
folk oc kommer dem til at bøye deris knæ/ faar skaack oc sten/ 30
i den och den Kircke/ och at løbe hen til den och den Sted/
som de haffue loffuit dem hen til/ oc wi fattige Predickere ere
daglige omborde met samme Dieffuel. Ment du/ at hand
haffuer icke sin skaack met sig? Soruden den anden sorte hob
hans Anhengere och Patroner? Skulde wi fordi falde i mis- 35
haab oc lade aff at forfølge hannem/ indtil saa lunge wi faa

bugt paa hannem? besynderlige/ naar Øffrigheden vil aluor-
 lige legge en haand paa met som dem bør at gøre. Ney in-
 genslunde mue wi offuergiffue oss/ før hand faar at bukke til
 fulde. Som den Sastelassuens Dieffuel her inden Københaffns
 5 Porte/ der wi haffue predickt mod/ nogit nær i disse tiffue
 aar/ indtil nu try aar siden/ den salige Peder Gaadffe som
 vaar Kon: Maiestatz beffalnings Mand/ her paa Køben-
 10 haffns Slaat lenge oc vel/ hues Legem nu i dag (anden dag ||
 effter Matthiæ Apostels dag) er begraffuet (Gud giffue han-
 nem oc oss alle sammen/ en gledelig opstandelse) hand lagde
 en haand paa met/ oc beuiste sig i Øffrigheds embet/ som en
 from Christen Mand/ met den Duns fogit etc. Suor met/ den
 Sastelagens Dieffuel bleff bort iaget/ saa at wi haffue siden
 hafft fred faar hannem/ des være Gud loffuit. Gud vnde off
 15 ellers fred/ faar de andre fortagelige Dieffuele/ offuer dette
 gandske Rige/ som ieg end nu vil opregne en eller tho aff dem
 paa det/ at kand mand icke aldelis saa fred faar dem/ da
 kunde io nogle tage sig vare for dem/ som de arme Mus faar
 Kattene etc.
 20 * For det andet/ den Hoffmodigheds Dieffuel/ som foruil-
 der Soldt nu tusindmaal mere i denne tid/ end nogen tid til-
 faarne/ met Prang oc offuersettelse i ald offuerslødighed/ met
 Blødebaan oc andre ting/ huilckit Hieronimus kalder en høy
 tiffuestyld/ naar det wnyttelige oc offuerslødelige vonbrugis/
 25 som fattig Soldt hør til oc kunde behielpis der met/ Monne
 icke hand oc saa haffue sin skaack haff sig/ at hielpe hannem
 sit regemente frem/ i deris Siertter/ som icke staa imod/ men
 gerne tienne hannem effter hans vilie/ langt offuer deris egen
 stat/ vilkkaar oc end effne vndertiden/ som hine Sule der flue
 30 høyre/ end de haffue Dinge til? Mand skal alligeuel vere om-
 borde met hannem/ oc fri nogle aff de fanger/ som hand haff-
 uer i sit Sengzel/ oc paaminde dem/ at det arme Krop som
 saa præsis/ prydis oc stufferis vd offuer alle maade/ skal dog
 inden saa dage/ i Jorden effter det er begraffuet/ vremle al
 35 fuld met Madicke oc Orme. Sattigdom driffuer end oc saa
 den Dieffel bort met al sit selskab/ naar det er vdpræsit/ vd-

prydet oc vdstafferet/ oc der er da inted mere igen. Fordi naar || § 1 r
 Fru Hoffmod haffuer vdbolet met nogle/ da sender hun dem
 hen til hendis Daatter/ søster Armod. Men det slags Hoff-
 mod/ som opholdis aff fattige och siuge Menniskers . rbeid
 Blod oc armod/ det er besynderlige denne Dieffuels rette . . . 5
 brad/ dog saa vederstyggeligt faar Guds ansigt/ som det
 kunde vere vederstyggeligt/ faar deris egit ansigt/ om Gud
 vilde vende om i Sadet faar dem/ eller paa Legemet/ det som
 de præse oc pryde dem met/ met wret aff de Fattigis blodige
 arbeyd og siugis Doer oc blod. Gud giffue huer at tencke sig 10
 ræt om/ tiden er kort oc snart der bort etc. Huo sig ophøyer/
 skal nedtryckis/ siger vor Herre Christus. Item Esaias siger.
 Væ dig/ som berøffuer din neste/ thi du skal lige saa berøffuis.
 For det tredie/ Den Ager dieffuel/ som io iammerlige nock
 foruulder mange Menniskers Hiertter/ oc saa i dette Rige/ huilc- 15
 lit mand haffuer aldrig saa hørt her tilforne/ i nogen mands
 minde/ oc saa groffuelige blant Adelen/ Borger/ Bønder/
 Mands oc Quindis person/ blant Suenne oc drenge/ ia blant
 Staadere/ der end oc saa er ønckeligt at scriffue om at naar
 en Staaer haffuer tiggit saa mange Blaffert som hand fand 20
 skiffte en Daler til sig faar/ saa haffuer hand strax saa megit
 lært at hand veed at sette dem vd paa Ager oc rentte/ for
 tho/ tre eller fire huide om vgen/ at opbære huer løffuerdag
 at afftes/ til hand fanger sin Daler igen. Huorlunde kunde
 denne Dieffuel komme affsted met dette hans gruselig och Ty- 25
 ranniske regemente/ om hand haffde icke sin skaack met sig/ til
 saa mange slags Menniske/ aff alle stater fattige oc rige/ til
 at formere oc opbygge Selffuedis rige met/ oc føre dem siden
 der ind i hobe tal/ huess hand saa maa haffue sin fremgang/
 det Gud forbiude/ oc naadelige affuende saadan vanbrug. 30
 Det || maa io være en vnderlig ting/ at denne Agerdieffuel § 1 v
 fand saa herlige smøcke sin skalckhed/ vnder Agers och Kent-
 is boleri/ met smucke høffuiske naffin/ at det skal hede Affgiff-
 ller oc Fortienste/ Ja hand vilde gerne/ at det skulde kaldis
 forbedring/ men den Helligaand vdi den 109. Psal: gør det 35
 i idel Løgen/ naar det er best forsmøcket/ der som hand saa

lader sig igennem Davids mund/ Agerkarlen skal vdsige
 (eller vdsue) alt det hand haffuer/ oc Fremmede stulle røffue
 hans Guds/ der giffuer hand dem deris rette naffn/ oc staf-
 ferer dem vd/ met deris rette hoffart/ oc ligner dem vid en
 5 Egel/ som suer blod aff folk. Den almegtiste Gud/ ved Øff-
 righeden/ oc ved fromme oc tro Predicanter/ sla och driffue
 denne Agerdieffuel/ met alt sit selskab/ oc sortte haab/ til
 bage oc vdsaff landet igen. Amen.

Sor det fierde/ den Dranckerdieffuel som de kalde Huffa/ oc
 10 hans vnderfaatte neffnis oc kaldis Selskaber/ det er de som
 pleyer Selskab/ oc findis gerne tilhobe vdi Krubuff først hoff
 Brendeuin/ saa hoff Tysol/ paa det siste vd paa natten hoff
 Pryffing/ hoff Vin oc anden driick til hen imod dag/ de veltis
 i feng/ saa fulde som suin/ saa at de saa aldrig Solens op-
 15 gang eller nedgang ath see. Fordi om afftenen sidde de til
 driicks/ met stemmen oc demmen/ oc om morgenen ligge de oc
 snurcke vdi deris Druckenfab. Saffuer icke denne Drancker-
 dieffuel/ met sit skaack oc met sit selskab nock at tage vare/ at
 holde det Suine leffnit ved magt/ met al den werlighed/ wøyst-
 20 hed/ hoer/ blodskam/ mandrab oc alt andet saadant/ som søl-
 ger effter Drockenfab/ indtil det er bort drucket altsammen/
 oc lifff oc siel forderffuet/ borger oc laant/ oc mange der offuer
 bedragne/ som aldrig saa deris igen. Siden settis de i bande/ ||
 25 saa til Raffne/ heng en op etc.

Det maa være nock paa denne tid/ met disse fire fortagelige
 Dieffle/ som her er opregnede/ som er den Affguds dieffuel/
 Hoffmodigheds dieffuel/ Agerdieffuel och Dranckerdieffuel/
 mand fand først offuerlegge huor mange de ere/ huer met sit
 skaack/ det vilde være forlangt at regne flere op/ fordi ath de
 30 ere vist wtalige/ som tilforn er sagd. Den fromme Doctor
 siger i sin bog/ ath den Hofedieffuel sidder ekon i de lompe-
 hoser oc faager vd met sit skaack. O Serre Gud/ der som
 disse andre oc deris lige sadde icke høyere op paa legemet huer
 met sit skaack/ ia i hiertet och i Sielen met/ paa alle deris Pa-
 35 troner oc anghenger/ da kunde der end findis raad til at røfte
 den Hofedieffuel aff benene/ met sit selskab.

Men fiere Christne ven/ huort ment du/ at disse onde kom-
 paner ville hen vd/ huer met sin idret/ och huad ville de vd-
 rette hoff dem som de saa besette? Sandelige/ forfaringen
 giffuer det vel til kende/ paa dem det her til er vederfare/ at
 de ville skille (saa megit som i deris magt oc formue er) huert 5
 Guds barn/ ved den Helligaand/ ved den rette kerlighed til
 Gud oc troen paa Gud/ ved den rette Guds fræct och dyr-
 kelse/ ved alle gode gerninger och dygder/ Kortelige/ ved alt
 det/ som Gud tilhøret. Thi Gud annammis icke der/ som den
 Helligaand er icke tilstede. Ikke er der helder forstand/ vilie 10
 oc hiertelag/ opliust oc optend imod Gud oc hans hellige ord.
 Men saadant ith elendige Menniskis hierte er lige som it ga-
 milit øde oc forfallende huff/ der som Gud icke mere vil boe
 inde/ oc Veyr och Staarm gaar der igennem paa alle sider/
 det er/ alle haande wsticfelige tilbøylser oc brønde driffue 15
 Siertet til atskillige Synder/ til wstickelig Elstkelighed/ had oc
 affuend/ || Staalthed/ gerighed/ offuerfødighed etc. Oc der 20
 blæser Diefflene deris forgiffit ocsaa ind/ at det bliffuer aldrig
 bedre/ met det Menniske/ Thi Dieffuelen holder hannem nu
 for sin egen/ oc er krafftig i hannem/ som i alle andre vantro 20
 Børn/ indtil saa lenge (om der er nogen haab til/ oc hand er
 icke vaadt forlangt ud/ ia lenger met Cain oc Juda/ end hand
 trøster sig til at komme til Land igen/ som den arme Quinde
 her ligger begraffuen vde ved Galien/ huilcken den Nager-
 dieffuel dreff saa langt/ at hun faldt i mishob/ saa gennem- 25
 gaaen vaar hun met Nagers handel etc.) Indtil saa lenge
 siger ieg/ hand omuendis til det arme Liust igen/ som huert
 Menniske haffuer beholdet i sin natur/ at skelne mellem ont
 oc gaat/ onde gerninger oc gode gerninger/ oc Louen kommer
 saa til met huilcken Gud vil haffue/ at alle Mennisker skulle 30
 bekende deris Synder der ved/ oc indfly til Guds naade oc
 barmhiertighed for hans kære Søns fortienste oc verdskyld
 tuet i Klædebaan oc andre Guds gaffuer oc holde dem vduortis
 end ocsaa vduortis/ aff det som de kunde fortørne Gud oc de- 35
 ris Næste met/ oc forderffue dem selffue met. Suilckit de kunde

end komme aff sted/ met det mørcke naturlige Liuff/ som er i
 dem/ end sigt naar de ere begaffuede met Troen oc met den
 Helligand. Exemplum. Den som ligger i Kolde siuge/ haffuer
 io den forstand/ som siger hannem at alligeuel hannem tørster
 5 saare/ hand skal dog icke dricke som hannem tørster til/ om
 hand vil vinde sin helbrede/ da fand hand holde sine Hender/
 at de icke gribe til Kanden. Som Achilles alligeuel at hans
 Sierte brende vdi hannem til stor vrede mod Agamemnon/
 saa hand drog sit suerd til hannem/ dog holt hand sig oc stæck
 10 sit Suerd ind igen och || gick bort fra hannem. Saa megit fri-
 shed haffuer io it Menniske/ som er hannem met fød/ at holde
 sig aff de vduortis ting/ som hannem icke sømmer. Suor me-
 get mere fand hand siden holde sig aff naar hand er begaffuet
 15 ord oc ved troen til Jesum Christum. Dette vilde ieg/ min
 fromme Christen læsere/ sette bag op til Docterens bog/ aff
 ret metønck/ paa mit embedis vegne/ oc der faar/ at du vilt
 inderlige gøre din bøn til Gud/ paa det/ at hand vilde/ aff sin
 euige Godhed oc Barmhertighed/ som den øffuerste Øffrig-
 20 hed Psal: 28. legge sin haand paa met/ at de store/ suare oc
 gruselige synder maatte formindstis/ oc den fortiente Straff
 maatte siden formildis heller oc aldelis bliffue borte/ effterdi
 at hans Naade/ Misfũhed oc langmodighed er større/ end
 hans strenge Retferdighed/ vrede oc hastighed imod alle dem/
 25 som henge hart ved Jesum Christum. Hannem dig/ min
 fromme Christne læsere/ til lycke oc salighed befa-
 lendis til euig tid Amen. Screffuit i Kø-
 benhaffn 26. Februarii. 1556.